Heikki Vierimaa 9.5.2023

Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta sähkön markkinamallia koskevaksi lainsäädännöksi

Pyydettynä lausuntona sähkömarkkinamallin muutoksista Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

1) Hintasignaalien säilyttäminen ja uusien toimien vapaaehtoisuus on tärkeää

2) Suomen tulee jatkossakin huolehtia kansallisesti vientiteollisuuden kilpailukykyisestä sähkönhinnasta

Taustaa

Metsäteollisuudella on Suomessa paljon vientituotteita valmistavia tehtaita, jotka toimivat globaalissa kilpailutilanteessa. Jotta asiakkaiden tarvitsemat tuotteet saadaan valmistettua, vähäpäästöistä sähköä tarvitaan runsaasti. Metsäteollisuuden sähkönkulutus on hieman alle 20 terawattituntia vuodessa, mikä vastaa noin viidennestä Suomen sähkönkulutuksesta. Samaan aikaan toimialan oma fossiilivapaa sähköntuotanto on noussut ja nousee edelleen uusien investointien myötä. Metsäteollisuus on silti edelleen omassa tuotannossaan huomattavasti suurempi sähkön käyttäjä kuin tuottaja.

Tuotantoprosessien yhteydessä tuotetaan biopohjaisilla polttoaineilla merkittävässä mittakaavassa myös sähköä. Tämä sähköntuotanto tukee muuta sähköjärjestelmää etenkin sähkön hinnan huipputunteina, koska metsäteollisuuden sähköntuotanto ei ole sääriippuvaista vaan hyvin vakaata. Tehtailla tapahtuvan sähköntuotannon lisäksi metsäteollisuuden yritykset ovat investoineet merkittävästi muuhun fossiilivapaaseen sähköntuotantoon kuten ydin- ja vesivoimaan. Lisäksi tehtaat toteuttavat kulutusjoustoa mahdollisuuksien mukaan.

Esitytetyt Suomen kannat ovat puollettavia. On hyvä, että Suomi pitää esillä kansallista harkintaa ehdotusten toimeenpanossa. Alla muutamia Metsäteollisuus ry:n nostoja.

Heikki Vierimaa 9.5.2023

1) Hintasignaalien säilyttäminen ja uusien toimien vapaaehtoisuus on tärkeää

Avoimet sähkömarkkinat ovat tuoneet huomattavat tehokkuushyödyt koko sähköjärjestelmälle. Marginaalihinnoitteluun perustuva järjestelmä optimoi kulutusta ja tuotantoa markkinoilla sekä antaa hintasignaaleja tuleville investoinneille. Lisäksi hinnanmääräytymismallilla on tärkeä rooli sähköjärjestelmän ylläpidossa. Onkin hyvin tärkeää, että komission ehdotus ei ole muuttamassa lyhyen aikavälin hinnanmuodostusta ilman kattavaa vaikutusten arviota.

Useiden ehdotettujen toimien kuten PPA-sopimusten käytön lisääminen ja joustoa koskevat tukitoimet voidaan nähdä pitkälti tukevan uusiutuvan sääriippuvaisen energian tuotannon kasvua. Teollisuuden osalta on ymmärrettävä, että eri tehtaiden prosessit ovat erilaisia ja siten niiden mahdollisuudet osallistua kulutusjoustoon eroavat toisistaan. On hyvin tärkeää, että suunnitteluihin joustomekanismeihin osallistuminen on vapaaehtoista eivätkä ne rankaise joustamattomuudesta, koska joustamaton kulutus kärsii jo kohtaamastaan korkeammasta sähkön hinnasta.

Metsäteollisuus näkee positiivisena uudistuksena jäsenvaltioiden mahdollisuuden tukea pienempiä sähkön käyttäjiä mahdollisen hintashokin aikana. Nykyinen määritelmä on kuitenkin melko löyhä ja kriisiajan ehdot tulisikin olla tarkemmin määriteltyjä. Tärkeää on myös, että kannuste sähkön käytön vähentämiselle säilyy kriisiajan tuesta huolimatta, ja ettei jäsenmaissa monin eri tavoin toimeenpantua tuottokattoasetusta ehdoteta kriisiajan mallin rahoitusmekanismiksi.

Metsäteollisuudelle kilpailukykyinen ja ennustettava sähkön hinta on erittäin tärkeä. Sääntelyn tulee jatkossakin sallia erilaisten sähkönhankintastrategioiden käyttö yritysten parhaaksi katsomallaan tavalla. Metsäteollisuus näkee suojausmarkkinoiden likviditeetin ja PPA-sopimusten saatavuuden parantamisen hyvänä tavoitteena. Valtioneuvoston varauksellinen suhtautuminen uusien virtuaalisten aluekeskusten muodostamiselle on perusteltu puutteellisten vaikutusarviointien takia.

2) *Suomen tulee jatkossakin huolehtia kansallisesti vientiteollisuuden kilpailukykyisestä sähkönhinnasta*

Energiakriisin myötä EU-jäsenmaiden linjaukset teollisuuden tukemiseksi eroavat toisistaan merkittävästi. Tukisummien takana ovat energiakriisin myötä löysennetyt valtiontukisäännöt ja pelko teollisten investointien menetyksestä. Komission nyt ehdottamat sähkömarkkinamuutokset ovatkin osa suurempaa vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmaa, jonka tarkoituksena parantaa teollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeampaa siirtymistä hiilineutraaliuteen.

Yhtymäpintaa sähkömarkkinauudistuksen ja jäsenmaiden tukihalujen välillä voidaan nähdä olevan ainakin kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten kohdalla. Vielä on liian aikaista sanoa, että tulevatko jäsenmaat käyttämään sopimuksia teollisuuden sähkönhinnan alentamiseksi, mutta näköpiirissä on, että uudistus mahdollistaa jäsenmaille uuden tukimuodon teollisuuden tukemiseksi.

Heikki Vierimaa 9.5.2023

Vientiteollisuuden näkökulmasta selvää on, että Suomen tulee myös tulevaisuudessa pitää teollisuuden sähkövero EU:n sallimassa minimissä sekä jatkaa sähköistämistukea nykyisen päästökauppakauden loppuun eli vuoteen 2030 saakka. Samalla tulisi tehdä teollisuuden kaipaama päätös sähköistämistuen vuosittaisen 150 Me tukikaton poistamisesta ja nostaa tuen taso Saksan vastaavan tuen tasolle.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja